

تثبیت و ماندگاری فرق مختلف اسلامی مدیون آموزه‌های امام صادق(ع) است

گروه‌های مختلف اسلامی، در زمینه مباحث کلامی و فقهی، با اخذ مفاهیم و دیدگاه‌های امام صادق(ع)، به تحکیم عقاید خود در مواجهه با دیگر فرق پرداختند و با استفاده از مبانی فکری ایشان، توانستند...

گروه‌های مختلف اسلامی، در زمینه مباحث کلامی و فقهی، با اخذ مفاهیم و دیدگاه‌های امام صادق(ع)، به تحکیم عقاید خود در مواجهه با دیگر فرق پرداختند و با استفاده از مبانی فکری ایشان، توانستند در مقابل دیگر جریان‌ها پایداری و مقاومت کنند و یا نظام فقهی خود را سامان دهند و لذا تثبیت و ماندگاری سایر فرق اسلامی نیز مدیون آموزه‌های امام صادق(ع) است.

حجت‌الاسلام و المسلمین علی انصاری بویراحمدی، مدیر مجمع جهانی شیعه‌شناسی، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، با بیان این که حضرت امام صادق(ع) از سوی خداوند متعال دارای مقام امامت و شأن خلیفه‌اللهی بوده‌اند، اظهار کرد: با عنایت به این امر و با توجه به این که ایشان وارث علوم انبیاء و ائمه(ع) پیش از خود بوده‌اند، می‌بینیم که در تمامی زمینه‌های علمی اسلامی بالاترین جایگاه به ایشان اختصاص دارد.

انصاری بویراحمدی با اشاره به اصطلاح «171#& مکتب جعفری» یا «171#& شیعه جعفری» گفت: مکتب ما را به مکتب جعفری می‌شناسند و برخی اوقات این گونه تصور می‌شود که امام جعفر صادق(ع) بنیانگذار این مکتب هستند، در حالی که این‌گونه نیست، بلکه به این دلیل که مذهب تشیع از آزادی، امنیت و آرامش کامل برخوردار نبوده و در تقیه و خفا به سر می‌برده است و به این دلیل که امام جعفر صادق(ع) با حرکت علمی خود، پویایی و شکوفایی خاصی به شیعه دادند، این مذهب را به نام «171#& شیعه جعفری» هم می‌خوانند.

وی در خصوص شرایط حاکم بر جامعه اسلامی در دوران امام صادق(ع) گفت: مباحث، دیدگاه‌ها و نظریه‌های شکل گرفته بعد از پیامبر اکرم(ص) به دلیل خلأ علمی محضی که در زمان بنی‌امیه به وجود آمده بود، طرح و گسترش یافت. همچنین گسترش روزافزون مرزهای سرزمین‌های اسلامی و افزایش ارتباطات میان این مناطق وسیع و تضارب آراء با دیگر ملل و نحل به طرح این مباحث دامن می‌زد.

در زمینه مباحث کلامی و فقهی گروه‌های مختلف با اخذ مفاهیم و دیدگاه‌های امام(ع) از خود ایشان یا از طریق شاگردان ایشان به تحکیم عقاید خود در مواجهه با دیگر فرق پرداختند

مدیر مجمع جهانی شیعه‌شناسی افزود: شدت افکار انحرافی و افزایش فرقه‌های غیر اصیل در جامعه اسلامی تا حدی بود که حتی ستاره‌پرستان به فعالیت گسترده در جامعه می‌پرداختند و فرقه‌گرایی رونق شدیدی یافته بود و بسیار تبلیغ می‌شد، تا جایی که براساس اطلاعات ثبت و ضبط شده در کتب ملل و نحل، تعداد فرقه‌های مسلمین در دوره پس از سرنگونی بنی‌امیه و همزمان با روی کار آمدن بنی‌عباس به بیش از 120 فرقه بالغ شده بود.

وی عامل این امر را محدود شدن مرجعیت علمی ائمه(ع) دانست و افزود: با ظلم و ستمی که بر امامان شیعه(ع) رفته بود و همچنان نیز ادامه داشت، ائمه(ع) در حالت تقیه به سر می‌بردند و دسترسی سهل و آسان به آنان با محدودیت مواجه بود. همین امر از سویی به این سمت می‌رفت که مرجعیت علمی را از ایشان سلب کند و از سوی دیگر موجب شده بود که افکار و اندیشه‌ها متشتت و مضطرب شده و فرقه‌های گوناگون سر برآورند.

انصاری بویراحمدی هدف از طرح بسیاری از مباحث به ظاهر علمی و فلسفی در این دوران را گرفتار کردن مسلمین و مضاعف ساختن مشکلات آن‌ها دانست و افزود: در شرایطی که جهان اسلام از یک دیدگاه و ایده برتر محروم بود امام باقر(ع) و امام صادق(ع) توانستند در عین تنگی و فشاری که بر جامعه شیعی حاکم بود، با تبیین اندیشه‌های اسلامی به شکلی عمیق و دقیق، تشتت غالب بر جهان اسلام را به یک سیره صحیح اسلامی نزدیک کنند.

وی با اشاره به مباحث مطرح در دوران امام صادق(ع) که تجهیز مسلمین به سلاح علم و تبیین معارف اسلامی را ضروری ساخته بود، عنوان کرد: یکی از مباحثی که در دوران امام صادق(ع) بسیار وضعیت حاد و خاصی به خود گرفته بود، مباحث کلامی بود که آغازگاه آن در اختلافات رخ نموده و در مبانی اعتقادی و اندیشه سیاسی علمای اسلام و تضارب آراء و اندیشه‌ها میان مسلمین و پیروان دیگر ادیان قرار داشت.

مدیر مجمع جهانی شیعه‌شناسی افزود: امام صادق(ع) توانستند با تلاش‌های علمی خود و همچنین با تربیت شاگردانی براساس دیدگاه اصیل اسلام جریانی را در مقابل شبهات و اندیشه‌های مهاجم ایجاد کنند که نه تنها در مذهب تشیع بلکه در سایر رویکردها و جریان‌های اسلامی نیز اثرگذار بود و در زمان کوتاهی کار را به جایی رساند که از آن همه فرق متعدد جز تعدادی معدود باقی نماند و با کاسته شدن از بار شبهات برون دینی مجالی برای طرح مباحث درون دینی فراهم شد.

امام صادق(ع) توانستند با تلاش‌های علمی خود و همچنین با تربیت شاگردانی براساس دیدگاه اصیل اسلام جریانی را در مقابل شبهات و اندیشه‌های مهاجم ایجاد کنند که نه تنها در مذهب تشیع بلکه در سایر رویکردها و جریان‌های اسلامی نیز اثرگذار بود و در کوتاه زمانی کار را به جایی رساند که از آن همه فرق متعدد جز تعدادی معدود باقی نماند

وی راهبرد امام صادق(ع) در پرورش نخبگان و شاگردان برجسته را حرکت نرم‌افزاری با روشی مداراگرانه و همراه با تساهل و تسامح دانست و افزود: امام صادق(ع) توانستند از این طریق راهی میان‌رُ به اصالت‌های اسلامی و مبانی صحیح کلامی باز کنند و همین امر باعث شد که با توجه به برتری دیدگاه امام صادق(ع) و متصل بودن آن به پیامبر(ص)، تفسیر صحیح ایشان از کلام و سیره نبی اکرم(ص) مورد پذیرش نسبی دیگر جریان‌های اسلامی نیز قرار گیرد.

انصاری بویراحمدی تفسیر برتر امام صادق(ع) از کلام و سیره پیامبر اسلام(ص) را در جلوگیری از گسترش تشنات‌های فکری در جامعه مسلمین بسیار مؤثر دانست و افزود: ارائه این تفسیر با صحیح‌ترین و گویاترین روش‌ها موجب شد مبانی فکری ایشان تا حد زیادی مورد پذیرش و مقبول همه فرقه‌های اسلامی قرار گیرد.

وی تثبیت و ماندگاری سایر فرق اسلامی را نیز مدیون آموزه‌های امام صادق(ع) دانست و با اشاره به اظهارات برخی از علمای اهل سنت درباره دریافت علم خود از امام صادق(ع) اظهار کرد: در زمینه مباحث کلامی و فقهی گروه‌های مختلف با اخذ مفاهیم و دیدگاه‌های امام صادق(ع) از خود ایشان یا از طریق شاگردان ایشان به تحکیم عقاید خود در مواجهه با دیگر فرق پرداختند و با استفاده از راهنمایی‌ها و تعلیمات و در حقیقت مبانی فکری امام جعفر صادق(ع)، توانستند در مقابل دیگر جریان‌ها پایداری و مقاومت کنند و یا نظام فقهی خود را سامان دهند.

مدیر مجمع جهانی شیعه‌شناسی بخش دیگر اختلافات و مجادلات میان علمای اسلام را که پس از آن نیز باقی ماند، تحت تأثیر حکومت‌ها دانست و گفت: حاکمان بنی‌عباس همچنان برای کم‌رنگ کردن مرجعیت علمی ائمه(ع) تلاش می‌کردند و از این جهت به تقویت و تثبیت برخی فرقه‌ها پرداختند تا جایی که حتی گاه در این مسیر از شاگردان خود امام صادق(ع) نیز کمک می‌گرفتند که این نیز خود دلیل دیگر برتری دیدگاه علمی ایشان است.